

เทคนิคการขยายพันธุ์บอนสี

การขยายพันธุ์ด้วยการผสมเกสร

เมื่อฉบับที่แล้วได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์บอนสี 50 คราวนี้จะกล่าวถึงเรื่องของขยายพันธุ์บอนสีกันบ้าง ในปัจจุบันการขยายพันธุ์บอนสีมี 4 วิธีด้วยกันคือ

1. การแยก
2. การชำ
3. การผสมเกสร
4. การเพาะเนื้อเยื่อ

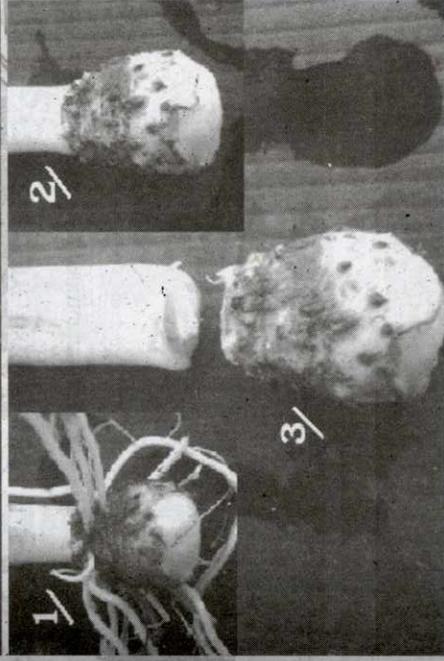
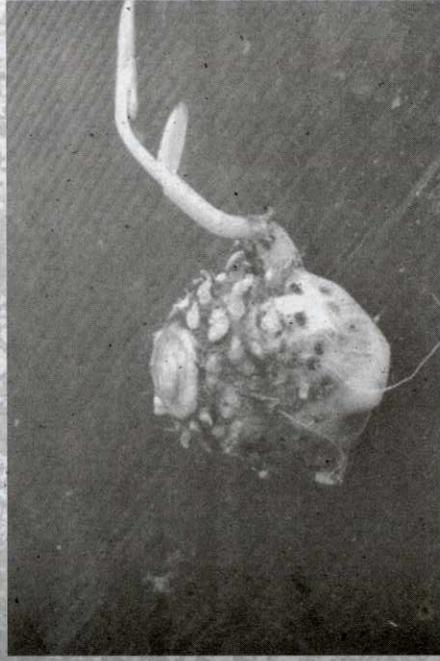
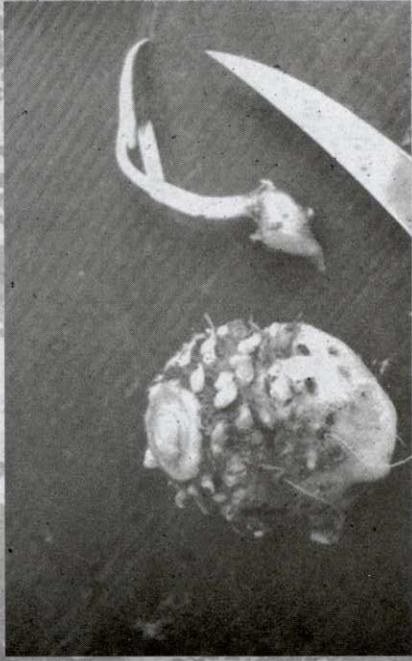
การแยก คือ การแบ่งหน่อบอนที่เจริญขึ้นจากต้นแม่ไปปลูก โดยทั่วไป บอนจะให้หน่อเมื่ออายุสูงขึ้น แต่ยังไม่เป็นที่แน่นอนเสมอไปเพราะว่าบอน บางต้นอาจให้หน่อเมื่ออายุน้อยก็ได้ บอนจะให้หน่อได้ทุกพันธุ์ ยกเว้น เฉพาะบางพันธุ์เท่านั้น ซึ่งยังไม่พบว่าเคยมีการให้หน่อ เช่น บอนต้นที่ชื่อ เถร ขวาค ฤทธิมงคล เป็นต้น

การแยกบอนนี้ส่วนมากเป็นวิธีการขยายพันธุ์ สำหรับนักเล่นบอนสมัครเล่นที่ประสงค์เพียงเลี้ยงบอนไว้ชมเล่นเท่านั้น แต่สำหรับนักเล่นบอน เพื่อหวังผลทางการค้าจะไม่นิยมการขยายพันธุ์บอน โดยวิธีนี้

การชำ คือ การตัดเอาหัวบอนมาชำแล้วนำขึ้นบอนที่ได้ไปชำเพื่อให้ได้ บอนต้นใหม่ในวงการบอนสีเรียกว่า การขยายพันธุ์บอน โดยวิธีนี้ว่าการชำบอน และเป็นวิธีเดียวกันที่นักนิยมบอนทำกันมากที่สุดในปัจจุบัน เพราะสามารถเพิ่ม จำนวนต้นบอนขึ้นได้มากในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นจึงจำต้องกล่าวไว้โดยละเอียดกว่าวิธีอื่นใดในตอนต่อไป

การผสมเกสร คือ การนำเอาเกสรตัวผู้ของบอนต้นหนึ่งมาผสมกับ เกสรตัวเมีย (ไข่อ่อนในรังไข่) ของบอนอีกต้นหนึ่ง รังไข่ที่รับการผสมติด แล้วจะเจริญกลายเป็น "ผลกลุ่ม" ซึ่งกลุ่มหนึ่ง จากนั้นก็เอาผลที่แก่แล้วไป เพาะกลายเป็นต้นบอนพันธุ์ใหม่ๆ เกิดขึ้น มีลักษณะคล้ายและแตกต่างไปจาก ต้นพ่อแม่เดิม ลูกบอนต้นที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกไว้เล่น ควรเลี้ยงไว้สัก 2-3 ปี ทั้งนี้เพื่อให้บอนต้นนั้นๆ มีลักษณะและดีสีต้นที่ได้คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือ แผลงไป ทั้งช่วยให่วงการการเล่นบอนสีไม่สับสนกับบอนที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งมี ลักษณะใกล้เคียงเนื้อเยื่อ คือ การนำเอาส่วนหนึ่งส่วนใดของต้นบอนไป

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ คือ การนำเอาส่วนหนึ่งส่วนใดของต้นบอนไป เพาะเลี้ยงในอาหารสังเคราะห์ (วุ้น) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของเกลือ แร่ธาตุ น้ำตาล ไวตามิน และฮอร์โมนพืชในสภาพที่ปลอดจากเชื้อรา แบคทีเรีย และ

สาหร่าย ในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมอุณหภูมิมีความชื้น แสงสว่าง แล้วส่วนของต้นวุ้นจะเจริญเป็นต้นบอนขนาด เล็กๆ จำนวนมากในอาหารสังเคราะห์ จากนั้นจึงแยกนำไป ปลูกในตุ๊กตาที่เป็นดินสำหรับปลูกบอนต่อไป

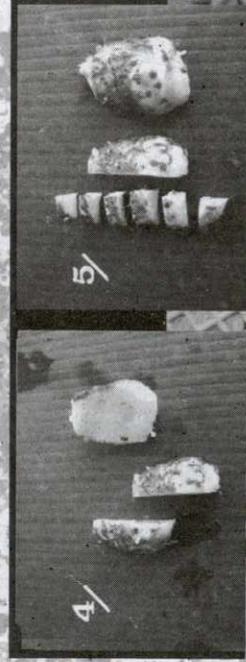
การผ่าบอน การผ่าบอนให้ได้ผลหรือเพื่อให้จำนวน ต้นบอนที่ผ่าได้มีเปอร์เซ็นต์การออกสูงคือ มีต้นบอนผ่าน้อย ที่สุดนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. อายุของหัวบอนที่ผ่า
2. ตุ๊กตาที่ผ่า
3. วิธีผ่า
4. วิธีชำ
5. ดักแด้ที่ใช้ชำ
6. สถานที่วางบอนชำ
7. ลักษณะประจำพันธุ์

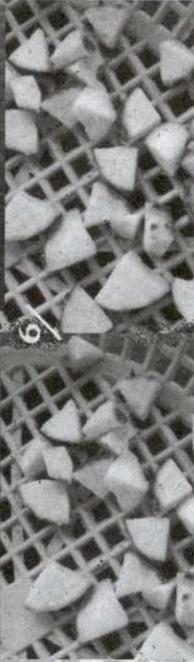
1. อายุของหัวบอนที่ผ่า บอนต้นที่จะนำเอาหัวมาผ่า เพื่อให้มีเปอร์เซ็นต์การออกสูงนั้น ควรเป็นบอนต้นที่มีอายุการ เลี้ยงไม่เกิน 1 ปี หากบอนต้นที่จะนำเอาหัวมาผ่ายังแก่เกินไป เค้าเลี้ยงทำให้ต้นบอนมีเปอร์เซ็นต์การนำมาชำในทำนอง เดียวกันถ้าบอนต้นที่จะผ่าหัวมีอายุน้อยมากเกินไป อาจจะทำให้ บอนต้นใหม่ที่ได้มีคุณภาพด้อยลงกว่าต้นแม่ เช่น มีสภาพ ไม่แข็งแรง มีลักษณะผิดปกติหรือค่อยไปจากต้นแม่ ผู้ทำการก็เกี่ยวกับ บอนชำเป็นต้องกระทำเช่นที่ว่ากล่าวคือ พอบอนต้นที่ได้มา ทำการเลี้ยงเพียงแค่วัน เริ่มตั้งหัวจะผ่าขยายพันธุ์ทันที ทั้งนี้ เพื่อให้ทันกับความต้องการของผู้ซื้อ

เกี่ยวกับอายุของหัวบอนที่จะผ่านี้ หากไม่อาจกำหนด จดจำได้อาจมีข้อสังเกตจากสภาพของผิวหัวบอน ได้คือ ถ้าผิว ของหัวบอนมีสภาพฟูเยื่อเหนียวๆ ไม่มีก็อก ขึ้นที่ผ่าจะเห็นว่า มากหรือเนาเกือบทั้งหมดตรงข้ามถ้าผิวหัวบอนสดใสนี้จะได้อายุ ว่าหัวบอนที่ผ่าจะออกเกือบทุกต้น

2. ตุ๊กตาที่ผ่า ตุ๊กตาที่เหมาะสมในการผ่าหัวบอนที่ดีที่สุดเป็น ตุ๊กตา เพราะตุ๊กตามีความชื้นในอากาศสูงและสภาพธรรมชาติ ของบอนพื้นระยะการพักตัวแล้วและเริ่มเจริญออกมาในฤดู นี้ด้วย ฉะนั้นหากได้ปัจจัยอื่นที่ถูกต้องเหมาะสมในการผ่าแล้ว ควรทำการผ่าบอนเสียในช่วงฤดูนี้ แต่หากโอกาสไม่อำนวย เช่น ไม่มีเวลาว่างเพราะต้นบอนยังมีอายุอ่อนไปแล้ว ควร

4/

6/

ทำการผ่าในฤดูหนาวมากกว่าที่จะผ่าในฤดูร้อน

3. วิธีผ่า เมื่อประสงค์จะผ่าหัวบอน มีวิธีการนำหัวบอนมาผ่า 2 วิธีด้วยกันคือ

ก. วิธีล้มต้น คำว่า “วิธีล้มต้น” นี้เป็นภาษาหนึ่งลือที่ผู้เขียนมาใช้ แต่วิธีนี้ในวงการบอนเรียกกันทั่วไปว่า “วิธีล้มแม่” หมายถึง การนำต้นบอนที่จะผ่ามาตัดกันทิ้งทั้งต้น นำหัวบอนที่เหลือมาเจียนรากทิ้งให้เกิดเสียง ระงังอย่าให้ผิวหัวบอนฉลอก เพราะแผลที่เกิดขึ้นจะทำให้ชอนบอนในบริเวณนั้นผ่าได้ง่าย จากนั้นจึงทำการสะอาดหัวบอนด้วยแปรงสีฟันเก่า โดยค่อยๆ แปรงเอาสิ่งสกปรก เช่น เศษดิน หรือเศษเปลือกของหัวบอนที่ติดหมักหมดอยู่กับส่วนหัวออกให้หมด

ขั้นตอนต่อไปนำหัวบอนที่สะอาดมาผ่าเป็นชิ้นด้วยมีดคมๆ พยายามอย่าให้ชอนบอนที่ผ่าชำ ขนาดชอนบอนที่ผ่า โดยทั่วไปชอนยังมีขนาดใหญ่อิ่งดีเพราะจะทำให้ได้ชอนบอนที่แข็งแรงเจริญเติบโตเร็ว แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์บอนซึ่งอาจจะโต

หรือเล็กกว่าขนาด 5 ลูกบาศก์เซนติเมตรก็ได้

การผ่า ควรให้ชอนของบอนที่ผ่ามีเปลือกติดอยู่ด้วย ถ้าผ่าเป็นจำนวนน้อยหรือผ่าบอนที่หายากยิ่ง อาจพิจารณาให้มีชีวิตติดอยู่ด้วยทุกชอน แต่หากผ่าเป็นจำนวนมากหรือผ่าบอนพันธุ์ที่ไม่ยากนัก ไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าทุกชอนต้องมีชีวิตอยู่ ผู้ผ่าจะผ่าลงไปได้เลยจากนั้นจึงนำชอนบอนที่ได้ไปล้างให้หมดยาง อาจล้างด้วยน้ำสารส้ม นำปูนแดง หรือน้ำปูนอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับความสะดวกหรือความเคยชินว่านำไปประเภทใดที่ใช้ล้างแล้วจะมีผลให้ชอนบอน ไม้เน่าหรือ ไม้แห้งออกมากที่สุด การจะทราบว่าชอนบอนหมดยังหรือยังไม่ ให้ใช้มือลองค่อยๆ ลูบดูชอนบอน ถ้าไม่ลื่นเป็นไขได้ ๑ นิ้ว มีข้อสังเกตว่าถ้ายังเป็นบอนหัวแก่หรือหัวมีขนาดใหญ่พบว่ายังมียางมาก ซึ่งต้องใช้เวลาล้างให้ให้นานกว่าปกติ

เมื่อล้างชอนบอนจนหมดยางแล้วนำชอนบอนเหล่านั้นไปล้างน้ำเปล่าอีกครั้ง (ยิ่งเป็นไม้แผ่นยิ่งดี) ทั้งนี้เพื่อขจัดปูนหรือสารส้มออกให้เกิดเสียง เพราะอาจเป็นเหตุทำให้ชอนบอนออกได้ยาก แม้จะพบว่าชอนบอน ไม้เน่าก็ตาม จากนั้นจึงนำชอนบอนให้ น้ำชอนบอนที่ล้างสะอาดแล้ววางผึ่งลมให้แห้งพอหมาดๆ ใช้เวลาสักครู่ใหญ่ๆ จึงนำชอนบอนไปวางทำในตุ๊กกลางที่ละชิ้น ต่อไป ตุ๊กกลางที่วางชอนบอนชำถ้าเป็นอิฐทุบ ทราบ หรือซีเมนต์ แกลบ คงใส่ นำไปเพียงเกือบถึงผิวหน้าของตุ๊กกลางเท่านั้น อย่าให้นำท่วมหรือน้ำแห้งพอดี ยกเว้นตุ๊กกลางที่เป็นดิน ให้ใช้วิธีวางภาชนะใส่ดินที่มีชอนบอนชำลงบนจานรองที่หล่อน้ำไว้ได้ (ติดตามหัวข้อต่อไปในปีกหน้า)

ขอขอบคุณ : คุณทองอยู่ มั่งเจียม

โทรศัพท์...08-9409-8739

ภาพประกอบ : www.siamcaladium

